

SHARE uuring, eesmärgid ja mõned tulemused

Luule Sakkeus

SHARE EESTI teaduskooridnaator

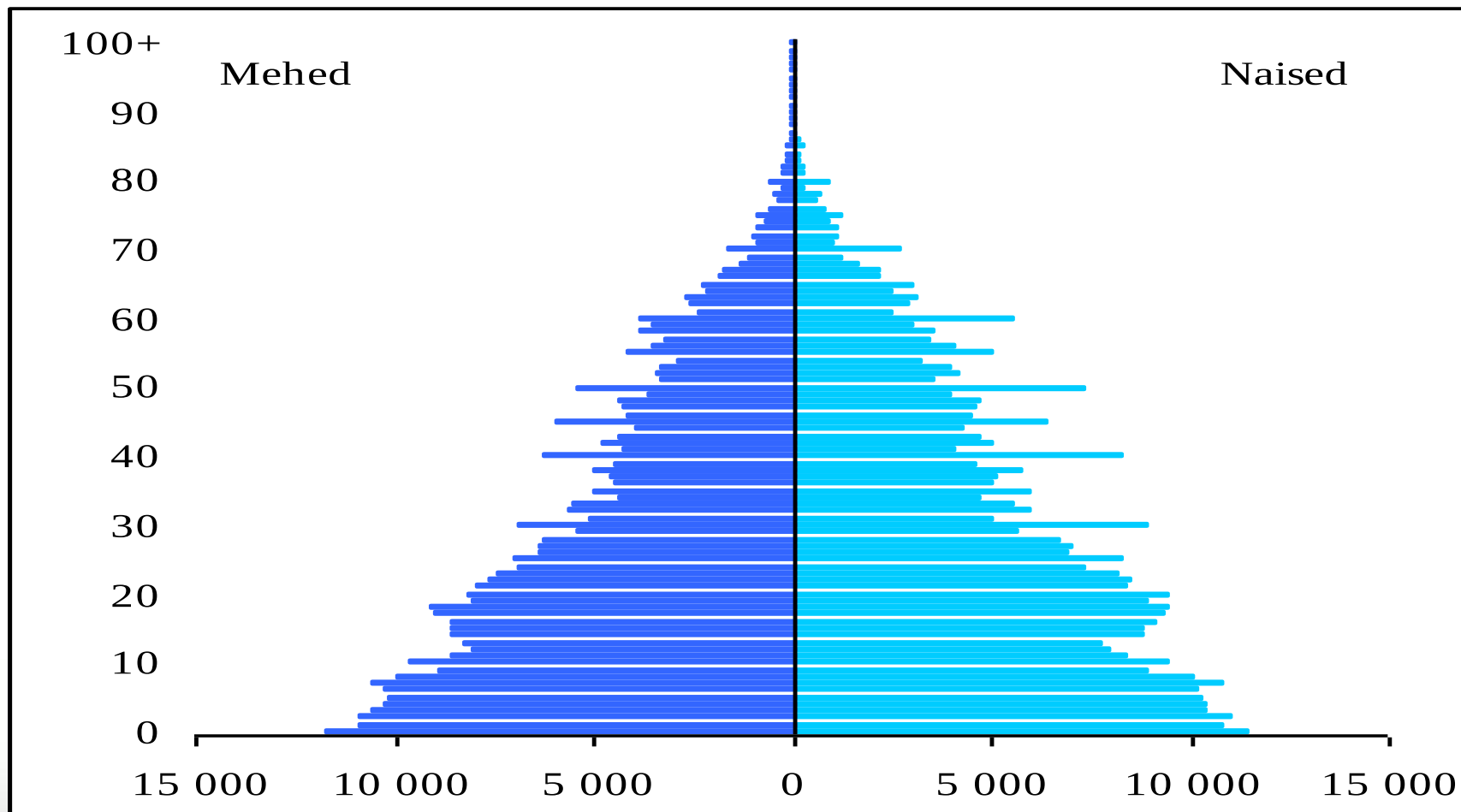
www.share-estonia.ee

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Eesti rahvastiku vanuspuu, 1881

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Eesti rahvastiku vanuspuu, 1923-2070

► <https://www.stat.ee/rahvastikupyramiid/>

<https://www.stat.ee/rahvastikupyramiid/>

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE taust

Rahvastikuvananemine on 21.sajandi üks suuremaid väljakutseid.

Vähe informatsiooni mõistmaks **makro— ja mikrotasandi** omavahelisi seoseid ehk:

- *individuaalse kogemuse* ning enda ja perekonna elutingimuste mõju, ühelt poolt, ning
- *institutsionaalse konteksti* — keskkonna, kus elame ning poliitikameetmete mõju rahvastikurühmade elutingimustele, teiselt poolt.

Euroopa Komisjon (Sotsiaalne Agenda 2009, ESFRI 2008, ERIC 2011) on identifitseerinud **SHARE** kui

- võtmeallika riikide sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse võrreldavate **poliitikate** (pensionipoliitika, tervisepoliitika, hooldus- jm poliitika) **evalveerimiseks**
- **longituudse teabealuse** vananemisprotsessi majanduslike ja sotsiaalsete järelmite hindamiseks
- ainuke eelharmoniseeritud näitajatega vananemisalane **üle-euroopaline võrdlusuuring**

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE – mis see on?

- ▶ uuring rahvastiku tervise, sotsiaalse keskkonna ja majanduslike tingimuste omavahelise koosmõju uurimiseks vananemise kulgemisele
 - ▶ **tervise** kujunemine, tervishoiu süsteemi kasutamine ning sellele tehtud leibkonna kulutused
 - ▶ vanemaealiste **majanduslik kindlustatus**, kus lisaks regulaarsetele sissetulekutele hinnatakse ka varasid ka kohustusi, ning
 - ▶ **töötamise** ja pensionile siirdumise peamised teed ning mustrid,
 - ▶ **sotsiaalsete võrgustike** seosed, põlvkondadevahelised siirded, töövõimetuse teke ja hoolduskoormuse kaetuse jagunemine riigi ja sotsiaalsete võrgustike vahel jmt.

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE riigid

▶ **Laine 1, 2004-05**

SE, DK, NL, DE, BE, FR, CH, AT, ES, IT, GR

▶ **Laine 2, 2006-07**

+ IE, CZ, PL, IL

▶ **Laine 3, 2008-09**

Retrospektiivsed elulood: SE, DK, NL, DE, BE, FR, CH, AT, ES, IT, GR, , CZ, PL

▶ **Laine 4, 2010-11**

+ PT, SI, HU, EE / sotsiaalsed võrgustikud (nimegeneraatori meetod)

▶ **Laine 5, 2013-2015**

+LU, CAT /sotsiaalne deprivatsioon, andmed 2015 juulis

▶ Laine 6 , 2015 – biomarkerid, muutused sotsiaalses võrgustikus (+HR)

▶ Laine 7, 2017 retrospektiivne elulugu + Big Five +7 uut riiki (LT, LV, FI, SK, MT, BG, RO)

▶ Laine 8, 2019 – Alzheimeri testid , muutused sotsiaalses võrgustikus

▶ 2020 ja 2021 COVID-CATI SHARE

Laine 9 ,2021 –sama, mis 8.laine COVIDi tõttu

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

+sõsaruringud üle maailma

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE tulevikuvision

► Iga SHARE laine avardab uurimisfookust:

- SHARE inimeste elutee (SHARELIFE 3.laine 2008-2009, uutele lisandunud riikidele 7.laines 2016-2017)
- Sotsiaalne võrgustik (4.laine 2010-2011, 6.laine 2014-2015, 8.laine 2017), sotsiaalsed ja materiaalsed siirded võrgustikus ja põlvkondade vahel
- Sotsiaalne tõrjutus (5.laine 2013), sh materiaalne deprivatsioon
- Seostamine administratiivregistritega (4.-5.laine : Saksamaa, Taani , Prantsusmaa, Austria, Eesti)
- Biomarkerid (6.laines 2014-2015)
- Alzheimeri testid (8. laines 2019-2020)
- Kordab 8.lainet COVIDi tõttu (9.laine 2021-2022)
- LISAKS 2 COVID CATI küsitlust 2020 ja 2021 suvel

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Mida SHARE võimaldab?

▶ Longituudsus:

- ▶ Võimaldab jälgida muutusi ajas indiviidi tasemel (individuaalne vananemisprotsess)
 - ▶ jälgitakse ühtesid ja samu inimesi iga 2 aasta tagant ning seega aru saada
 - ▶ rahvastikurühmade keskkondlike (elukoht, tööttingimused, turvalisus),
 - ▶ eluteest tulenevate (akumuleeritud tervis, haridus, töötee, varad) omavahelisi seoseid ning selgitada täna tuvastatava ebavõrdsuse põhjuslikke tagamaid

▶ Individuaalse ja ühiskonna tasandi koosmõju:

- ▶ Võimaldab hinnata institutsionaalse tasandi kaudu toimivaid tasandusmehhanisme
 - ▶ poliitikameetmed läbi nt hüvitiste ja nende suhte palka, muude toetuskeemide osa pehmendamaks eluteest ja keskkonnast tulenevaid ebavõrdsusi ning
 - ▶ hinnata nende mõju (kui teatud reform hariduses, perepoliitkas, pensionipoliitikas mingil aastal on teostatud, kas see on mõjunud isiku tasandil ebavõrdsust vähendavalt või suurendavalt).
 - ▶ Poliitikameetmete andmebaas laiemalt kui ainult uuringuaastatel on kujundamisel (vt <https://splash-db.eu/policy/>)

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Mida SHARE võimaldab?

- ▶ Vanemaealiste esinduslikkus:
 - ▶ Üks väheseid uuringuid, mis võimaldab vanemaealiste puhul representatiivselt hinnata toimuvaid muutusi nende tööturu-, tervise- ja materiaalse toimetulekukäitumise aspektidest nii ulatuslikult koosmõjusid arvestades.
 - ▶ Seetõttu iga kättesaadud küsitlus ülimalt tähtis! Iga vastaja esindab rohkem kui 83 inimest e. meie valimi aluse 6600 peavad suutma kirja saada kogu kireva seoste jada kogu 50+ Eesti 552951 inimese kohta!
- ▶ Võimaldab mitmekülgsete seoste põhjuslikku analüüsi:
 - ▶ Üks väheseid, mis rahvastiku esinduslikul moel (50+ rahvastiku hulgas) võimaldab hinnata
 - ▶ nende eluteel toimunu (alates lapsepõlvest MC, 7.laine),
 - ▶ tänaseks akumulieeritud varade (AS;HH;EP; DN) ja
 - ▶ subjektiivselt (PH, BR; HC, MH) ja objektiivselt hinnatud (CF, PF; CS, WS ja 6.laine biomarkerid) tervise vahelisi põhjuslikke seoseid.

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Home

Video

Brochure

Sample

Questionnaire Wave 1

Questionnaire Wave 2

Item Correspondence

Research Data Center

Documentation

Frequently Asked Questions
About the SHARE Data Set

Publications

Results

Find Out What You Always
Wanted to Know About Older
Europeans...

Press Information

You are here: Home

SHARE - Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE) is a multidisciplinary and cross-national panel database of micro data on health, socio-economic status and social and family networks of more than 45,000 individuals aged 50 or over. As such, it responds to a Communication by the European Commission calling to "examine the possibility of establishing, in operation with Member States, a European Longitudinal Ageing Survey". By SHARE has become a major pillar of the European Research Area and in 2007 was selected as one of the projects to be implemented in the European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI).

Eleven countries contributed data to the 2004 SHARE baseline study. They are a balanced representation of the various regions in Europe, ranging from Scandinavia (Denmark and Sweden) through Central Europe (Austria, France, Germany, Switzerland, Belgium, and the Netherlands) to the Mediterranean (Spain, Italy and Greece). Further data were collected in 2005-06 in Israel. The 'new' EU member states - the Czech Republic and Poland - as well as Ireland joined SHARE in 2006 and participated in the second wave of data collection in 2006-07. **The survey's third wave of data collection, SHARELIFE**, collects detailed retrospective life-histories in sixteen countries in 2008-09.

SHARE is coordinated centrally at the **Mannheim Research Institute for the Economics of Aging (MEA)**. It is harmonized with the **U.S. Health and Retirement Study (HRS)** and the **English Longitudinal Study of Ageing (ELSA)**. SHARE's scientific power is based on its panel design that grasps the dynamic character of the ageing process. SHARE's multi-disciplinary approach delivers the full

THE

SHARE Estonia

Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

Home

Organisation

Data Access

Data Documentation

SHARE-COVID19

Special Data Sets

SHARE Publications

SHARE Research Results

Press & News

Contact

You are here: Home

SHARE - Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE) is a research infrastructure for studying the effects of health, social, economic and environmental policies over the life-course of European citizens and beyond. From 2004 until today, 530,000 in-depth interviews with 140,000 people aged 50 or older from **28 European countries and Israel** have been conducted. Thus, SHARE is the largest pan-European social science panel study providing internationally comparable longitudinal micro data which allow insights in the fields of public health and socio-economic living conditions of European individuals.

Looking at the socio-economic consequences of COVID-19 in Europe:

Data from the SHARE Corona Survey together with **SPLASH** allow examining in-depth how the risk group of the older individuals is coping with the health-related and socioeconomic impact of COVID-19. The great advantage of these data is the possibility to measure and interpret differences in a cross-country and a longitudinal dimension. Find all details in our **Special Dataset Section**. The

Search

search

News

SHARE-ERIC Job Offer: International Coordinator

SHARE, the Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe, is a research infrastructure for studying the effects of health, social, economic and...

[Read more...](#)

Vaccination willingness in Europe: Who are the unvaccinated?

Data protection_....docx

tickets051121.pdf

makse_30098011....asice

conformerror.xlsx

SHARE KOGUMIKUD

NEWSLETTER

UUDISED ▼

KÜSITLUSINSTRUMENTAARIUMID ▼

EUROPEAN SURVEY OF HEALTH, AGEING
AND RETIREMENT IN EUROPE

TEADUSTÖÖ ANDMEKESKUS ▼

PUBLIKATSIOONID ▼

KAJASTUS MEEDIAS

KONTAKT ▼

SHARE ERIC

Uudised 2021

SHARE 9.laine

STIKUPOLIITIKA › Igaüks võib sattuda Eesti rahvastiku

Windowsi akt...
Windowsi aktivee...

Data protection_....docx

tickets051121.pdf

makse_30098011....asice

conformerror.xlsx

SHARE esmased tulemused

Sotsiaalne taust on oluline tegur vananemisel:

Haridus hoiab eurooplasi vormis: võrreldes kõrgema haridustasemega on madalama haridusega inimesed 70% võrra tihedamini füüsiliselt mitteaktiivsed ja 50% võrra tõenäosemalt rasvunud

Haridus aitab ära hoida depressiooni: üle-euroopalises võrdluses peegeldab depressiooni levimus vanemaealiste hulgas **haridusmustrite** erinevusi. Maa-keskselt on madalama sissetuleku või **madala netorikkusega** inimesed sagedamini depressioonis

Kõrgem haridustase hoiab ära sotsiaalse isolatsiooni: raskete tegevuspiirangutega inimeste puhul on kõrgema haridusega inimestel suurem tõenäosus omada suuremat ja variatiivsemat võrgustikku

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE esmased tulemused

Pere olemasolu on tähtis, kuid väljendub erinevalt:

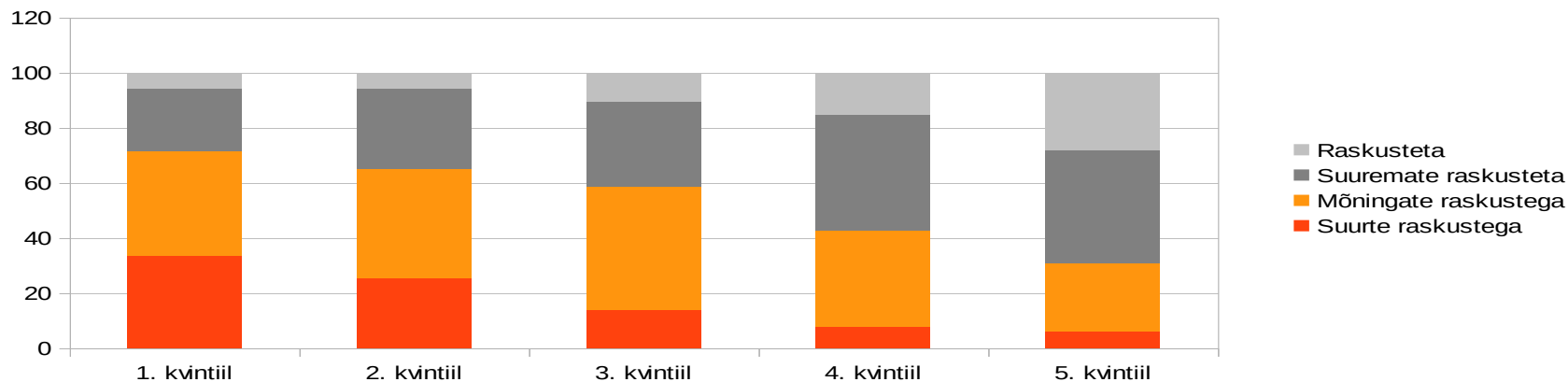
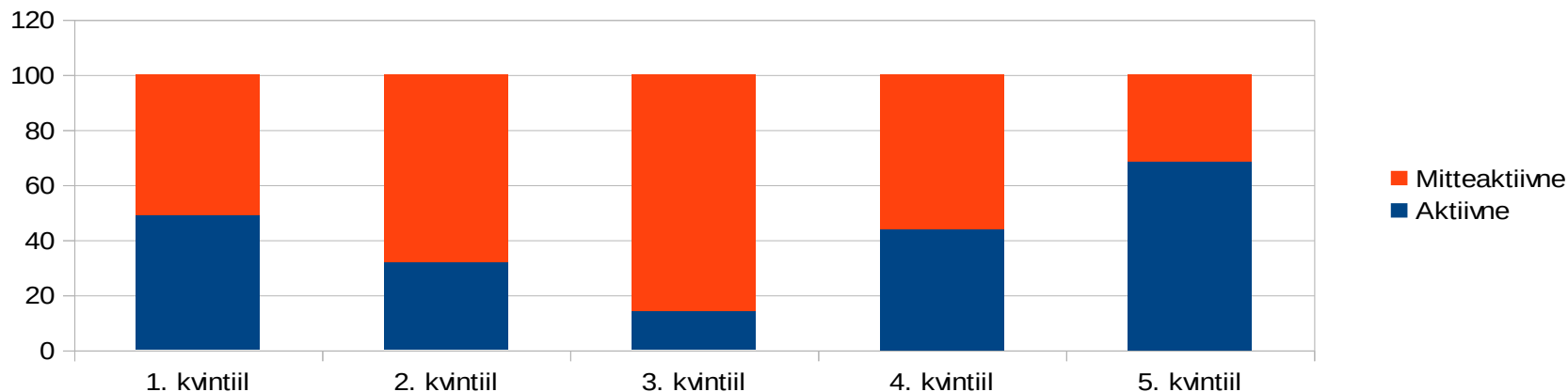
- ▶ vaid 13% taanlasi elab samas leibkonnas oma lastega, samal ajal kui Hispaanias on neid 52%
- ▶ Põhjamaades annab materiaalselt abi vanem põlvkond lastele, Lõuna-Euroopas noorem põlvkond oma vanematele
- ▶ Eesti 50+ inimeste seas on kõige rohkem neid, kes ei tegele üldse või siis tegelevad AINULT individuaalsete tegevustega (umbes 60%). Ühistegevustest osavõtvaid inimesi on teiste Euroopa maadega võrreldes kõige vähem
- ▶ Eestis on kodused (mittetöötavad) pensionärid passiivsemad kui tööealised või tööd tegevad pensionärid, mis mujal on vastupidi.

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE tulemused: Materiaalne toimetulek (SHARE TAI kodulehel)

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE
Survey of Health, Ageing
and Retirement in Europe
50+ in Europe

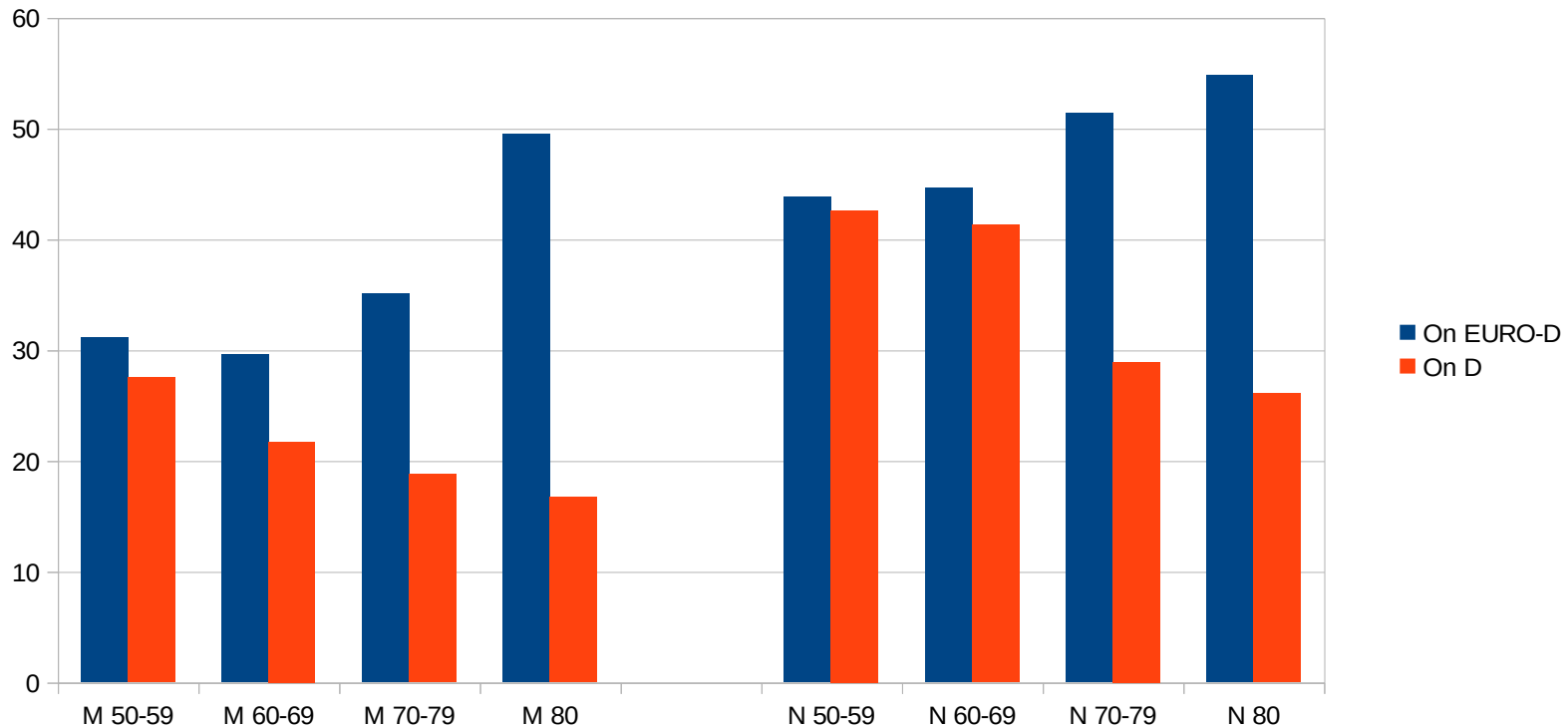
Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE tulemused:

Depressioon kahe mõõdikuga

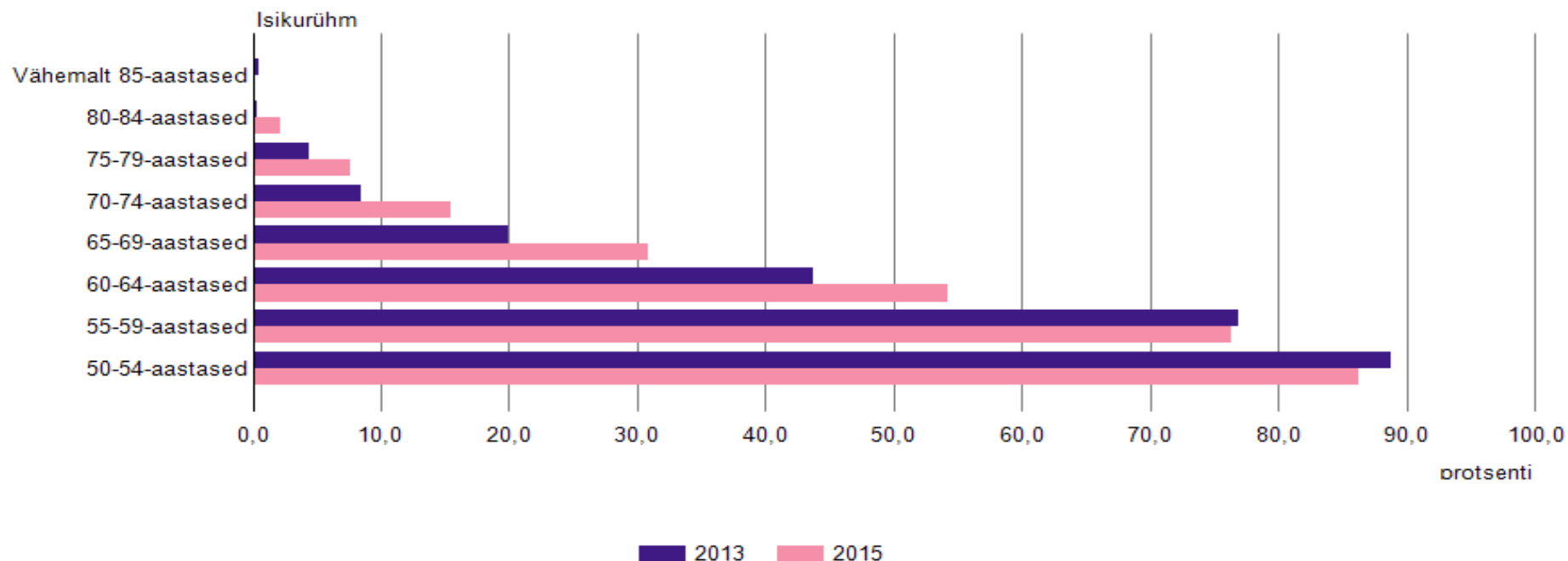

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Töötavate osakaal vanusrühmiti, SHARE 2013,2015

SH71: VÄHEMALT 50-AASTASED | Aasta ning Isikurühm. Töötab (ei ole töötamist lõpetanud).

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

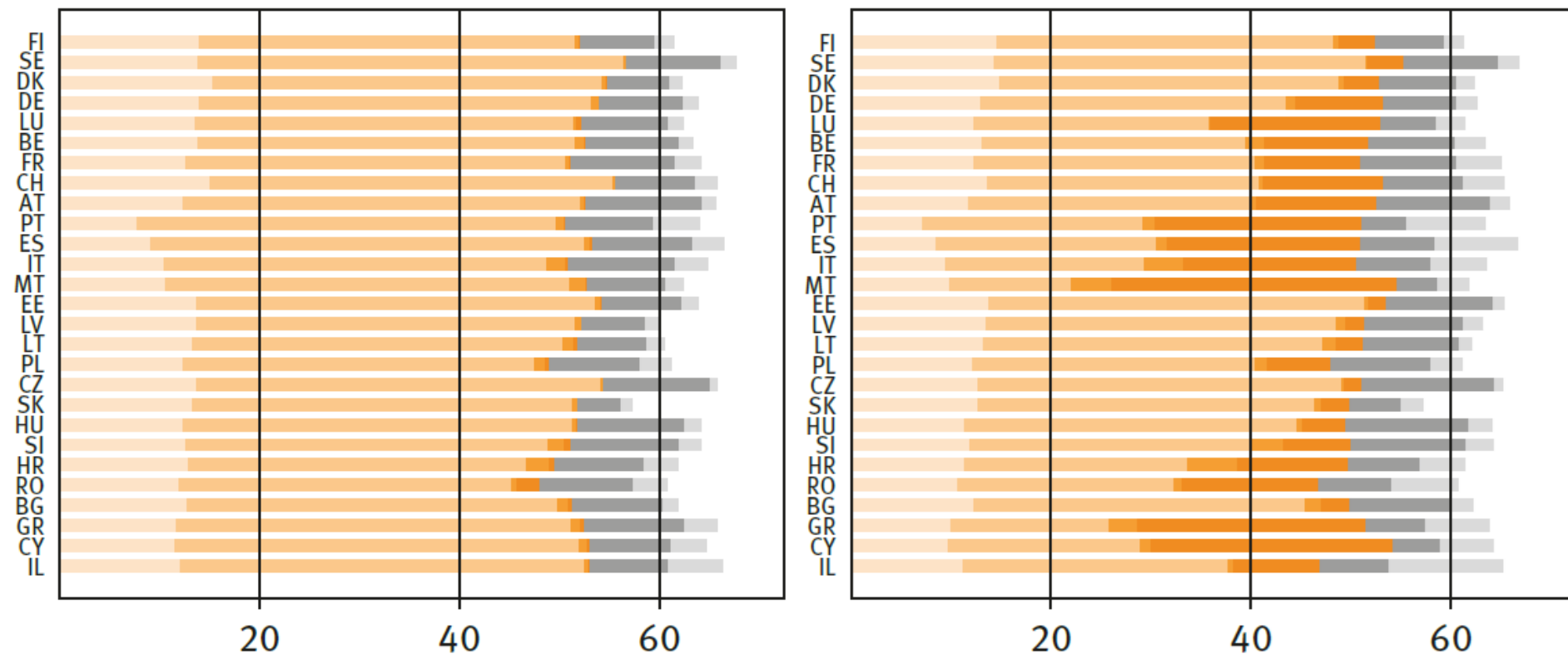

Eesti tuleviku heaks

Elukarjäärid SHARE riikides, 2017

(a) – Male

(b) – Female

Education Active Unemployed Family Retired Other

Pettinicchi & Börsch-Supan 2019

TALLINNA ÜLIKOOL

Eesti Demograafia Instituut

SHARE

Survey of Health, Ageing
and Retirement in Europe
50+ in Europe

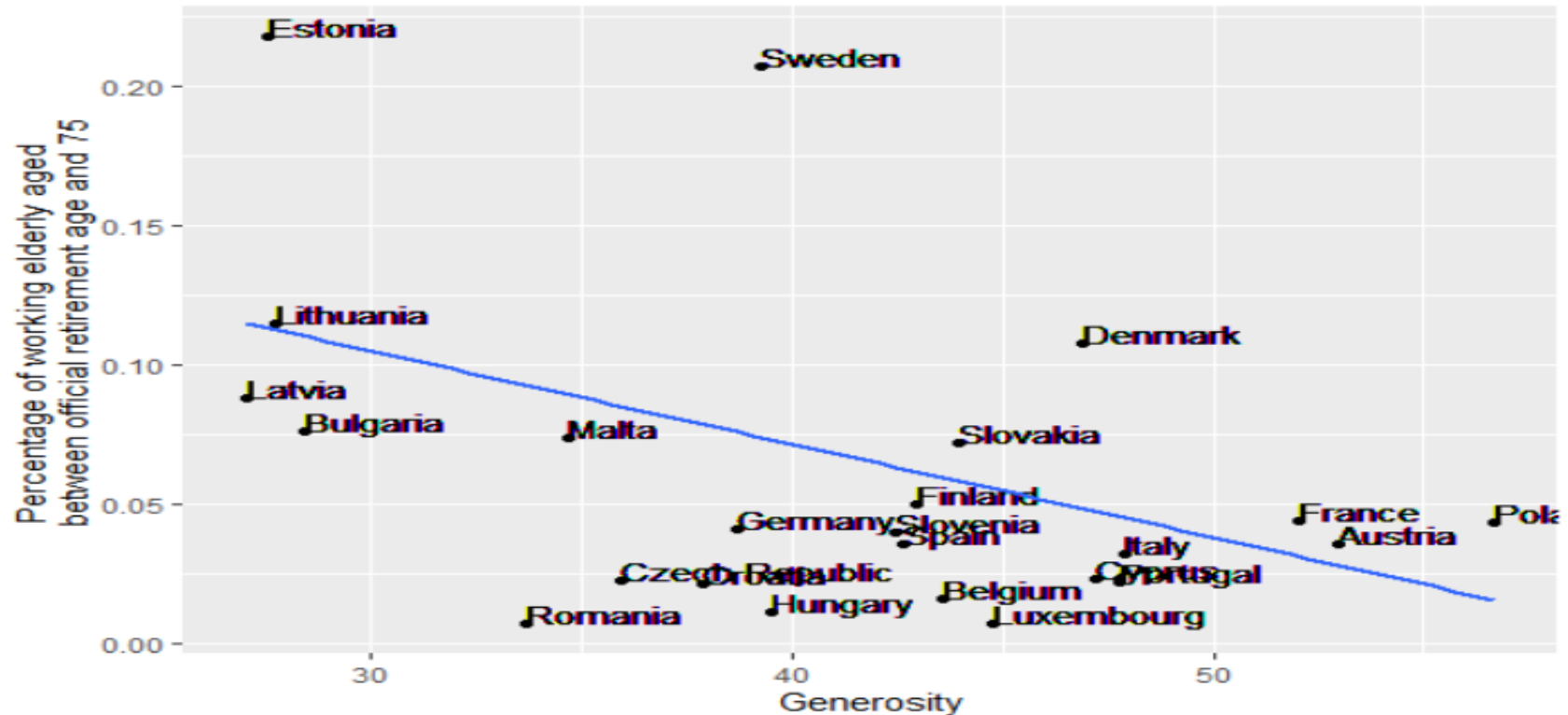

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Vanemate töötajate osakaal ja pensionisüsteemide “lahkuse” vaheline seos

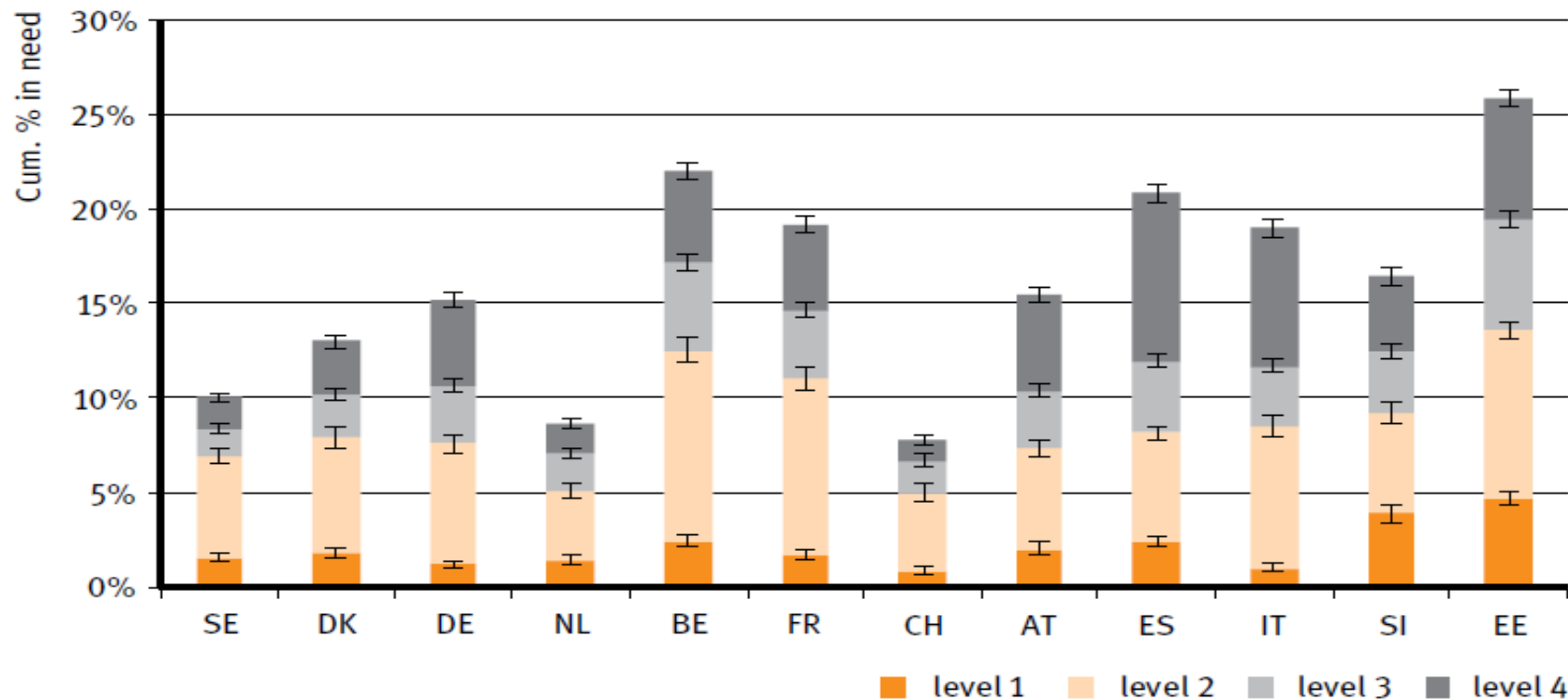
Allikas: Hajizada & Abdullayev 2020

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Hooldust vajavate 65+ osakaal hooldustasemeti, SHARE 2015

Allikas: Laferrère & Van den Bosch 2015

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Esmased tulemused 50+ eluteedest

- ▶ Eesti kesk ja vanemaealistel (50+) on olnud ühed pikimad aktiivsed eluperioodid Euroopas. Sealhulgas on teiste riikidega võrreldes olnud Eesti elanikel pikem hariduskäik ning töökarjäär, perega kodus olemise aeg on aga olnud üks lühemaid. Loe rohkem [siit](#).
- ▶ Umbes 30% Eesti vanemaealistest (60+) toituvad ebatervislikult – st ei tarbi puu ja köögivilju igapäevaselt. Üksi elavad vanemaealised inimesed Eestis on ebatervislikuma toitumisega kui leibkonnas teistega koos elavad inimesed. Seega teistega inimestega koos elamine võib mõjutada inimeste tervisekäitumist. Loe rohkem [siit](#).
- ▶ Isiksuse teatud psühholoogilised omadused nagu meelekindlus, riski vältimine ning neurootilisus on seotud börsiturul osalemisega. Eesti kesk ja vanemaealiste börsiturul osalejate aga ka finantsvõlgades olevate inimeste osakaal on madalamate seas Euroopas. Loe rohkem [siit](#).
- ▶ Kesk ja vanemaealiste inimeste kognitiivne võimekus langeb koos sotsiaälvõrgustiku kadumisega, eriti laste ja sõprade kadumisega lähikondsete seast. Kognitiivne võimekus langeb enim neil, kes on olnud pikemat aega ilma lähivõrgustiketa. Loe rohkem [siit](#).
- ▶ Suurem sotsiaälvõrgustik on seotud pikema elueaga, seda nii tegevuspiirangutega kui tegevuspiiranguteta kesk- ja vanemaealiste seas. Loe rohkem [siit](#).

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE
Survey of Health, Ageing
and Retirement in Europe
50+ in Europe

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Statistika

sti esimese laine (2011) andmete alusel avaldatud tabelitele lisas **Tervise Arengu Instituut** oma tervisestatistika ja terviseuuringute **aatetabelid** Eesti 50+ vanuses elanike tervise kohta ka **viienda laine**, mis on SHARE Eesti jaoks teine laine, andmed ning neljanda ja viienda (2011-2013) toimunud muutuste andmed tervises seisundi ja tervisekäitumisega seotud näitajates.

gisel kogutakse **7.laine** andmeid, mille puhastatud andmetabelid saavad kättesaadavaks 2019. suvel. **6. laine** põhiandmed saavad kätt

ladavad eesti küpses eas inimese toitumise, kehalise aktiivsuse, ravimite kasutamise, tervishoiu- ja sotsiaalteenuste kasutamise olukorda.

liili@tlu.ee

luule.sakkeus@tlu.ee

TÄNAN!

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks